

Come On Labels

Common appliance policy – All for one, One for all – Energy Labels

Smlouva č.: IEE/09/628/SI2.558219

TESTOVÁNÍ SPOTŘEBIČŮ

Souhrnná zpráva o procesu testování spotřebičů a osvědčených postupech

(Work package 3 – výstup projektu 3.4)

Závěrečná zpráva, květen 2011

Autor: **Milena Presutto, ENEA**
s podporou partnerů projektu Come On Labels

Za obsah tohoto dokumentu odpovídají jeho autoři.
Nemusí nutně vyjadřovat názory Evropské unie.
Ani EACI ani Evropská komise nenesou žádnou odpovědnost za použití informací, které jsou zde obsaženy.

OBSAH

1.	ÚVOD.....	3
2.	ÚČEL TÉTO ZPRÁVY.....	4
3	POPIS POSTUPU OVĚŘOVÁNÍ V EU.....	5
3.1	PŘEHLED LEGISLATIVY TÝKAJÍCÍ SE OZNAČOVÁNÍ ŠTÍTKY A EKODESIGNU	5
3.2	OZNAČOVÁNÍ ŠTÍTKY A EKODESIGN PRO DOMÁCÍ SPOTŘEBIČE A JINÉ SOUVISEJÍCÍ VÝROBKY	6
3.3	PŘEHLED POSTUPŮ OVĚŘOVÁNÍ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ EU PRO OZNAČOVÁNÍ ŠTÍTKY A EKODESIGN TÝKAJÍCÍCH SE SPOTŘEBIČŮ PRO DOMÁCNOSTI	9
3.3.1	<i>Formální postup, který se má dodržovat v členských státech</i>	9
3.3.1.1	<i>Postup ověřování označování štítky a ekodesignu</i>	9
3.3.1.2	<i>Použití harmonizovaných norem</i>	10
3.4	STÁVAJÍCÍ PRÁVNÍ POVINNOSTI PRO ČLENSKÉ STÁTY PRO DOHLED NAD TRHEM	11
4.	PŘEHLED ÚSPĚŠNÝCH PŘÍKLADŮ (OSVĚDČENÝCH POSTUPŮ) A PROCESŮ OVĚŘOVÁNÍ SHODY U SPOTŘEBIČŮ	13
4.1	ŠVÉDSKO.....	13
4.2	DÁNSKO	13
4.3	VELKÁ BRITÁNIE	14
4.4	PROJEKTY V RÁMCI EU.....	18
4.4.1	<i>Projekt ATLETE</i>	18
4.4.2	<i>Projekt SELINA</i>	19
4.4.3	<i>Projekt TOP-TEN</i>	20
4.5	ZKUŠENOSTI ZE ZEMÍ, KTERÉ NEJSOU SOUČÁSTÍ EU	21
5.	ZÁVĚR	23
	ODKAZY	25

POZNÁMKA: v souladu s mezinárodními standardy pro čísla a jednotky jsou čísla v této studii psána podle následujících pravidel:

- celá část čísla a jeho desetinná část jsou odděleny čárkou “,”
- čísla složená z více než tří číslic jsou rozdělena mezerou po každých třech číslicích
- pokud jde o hodnoty měn, jsou čísla rozdělena tečkou po každých třech číslicích

Tento dokument vznikl v rámci projektu **Come On Labels**, s podporou programu Inteligentní energie - Evropa (Intelligent Energy Europe Programme). Hlavním cílem tohoto projektu, na kterém se podílí 13 evropských států, je podpora energetického štítkování elektrospotřebičů v oblasti jejich testování, řádné prezentace štítků v obchodech a vzdělávání spotřebitelů.

1. ÚVOD

Koncept energetického štítkování byl představen v devadesátých letech dvacátého století v rámci směrnice 92/75/EEC jako nástroj k dosažení vyšší energetické účinnosti spotřebičů pro domácnost a snížení spotřeby energie v domácnostech.

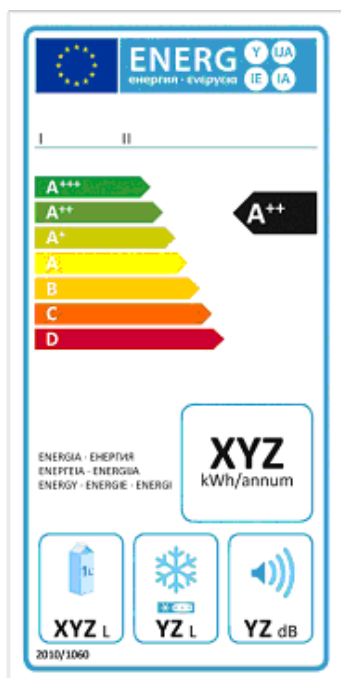
Nicméně i po více než deseti letech a se zavedenou infrastrukturou pro využívání štítkování v EU má jen velmi málo států odpovědnou politiku kontroly správné implementace a ověřování shody produktů s předepsanými standardy.

18. června 2010 byla zveřejněna nová směrnice 2010/30/EU, týkající se označování energetickými štítky. Následovala čtyři nařízení v přenesené pravomoci, která stanovila podobu energetických štítků pro čtyři hlavní skupiny spotřebičů pro domácnost: chladničky a mrazničky (obr. 1), pračky, myčky nádobí a televizory¹. Současně byla od roku 2009 postupně zveřejněna nařízení týkající se požadavků na ekodesign, která stanovila minimální podmínky, které musí dané výrobky splňovat, aby mohly být uvedeny na evropský trh. Shoda s těmito požadavky musí být kontrolována stejně jako shoda parametrů výrobků s údaji uváděnými na štítcích.

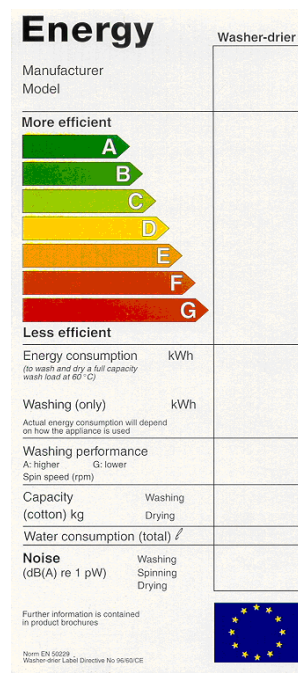
Bude zapotřebí značného a stálého úsilí, aby byla nová legislativa efektivně prováděna a aby bylo účinně ověřováno plnění předepsaných požadavků, stejně jako požadavků v rámci „starého“ systému štítkování (obr. 2), který je stále v platnosti. Pro zajištění rovných podmínek pro účastníky trhu a zároveň zajištění ochrany spotřebitelů je zásadní účinný dohled nad trhem.

Účelem tohoto dokumentu je představení osvědčených postupů, vypracovaných v některých členských státech EU, které by měly národní orgány pro dohled nad trhem v ostatních členských zemích zavést na národní úrovni.

Obr. 1: Nový štítek pro chladicí spotřebiče

Obr. 2: Stávající štítek pro pračky se sušičkou

¹ Nařízení byla zveřejněna v Úředním věstníku Evropské unie 30. listopadu 2010 a vstoupila v platnost 20. prosince 2010

2. ÚČEL TÉTO ZPRÁVY

Cílem projektu Come On Labels v oblasti testování spotřebičů je:

- přehled testů spotřebičů: přehled jak oficiálních tak neoficiálních testů, který by měl zahrnovat většinu provedených testů; podpora vyšší úrovně porozumění a shody s požadavky testů dle harmonizovaných norem.
- testování spotřebičů organizované vnitrostátními orgány: podpora vnitrostátních orgánů zajišťujících testování prostřednictvím předávání informací ohledně osvědčených postupů a zkušeností z ostatních zemí.

Účelem této zprávy je shrnout informace o osvědčených postupech v oblasti testování spotřebičů, které byly vypracovány na úrovni členských států, nebo v rámci zvláštních programů (například již ukončené i stále běžící projekty v rámci Programu Inteligentní energie - Evropa - IEE). Dokument je rozdělen do dvou hlavních částí:

- První část je věnována popisu společných postupů ověřování, definovaných metod testování a vybraných akreditovaných evropských laboratoří pro testování výrobků, které podléhají systému štítkování a nařízením o ekodesignu. Dále je zde stručný přehled existující i připravované legislativy související s energetickým štítkováním na úrovni EU.
- V druhé části jsou představeny procesy testování v EU a členských státech, přičemž je věnována pozornost zejména počtu oficiálních testů, které provádí národní kontrolní orgány, a počtu produktů, které jsou testovány, ale také jsou zmíněny neoficiální testy, které provádí například spotřebitelské organizace, nevládní organizace, národní agentury atd., které při testování nepostupují podle evropské legislativy a harmonizovaných norem.

Očekávaný výstup a dopad tohoto dokumentu je:

- poskytnout přehled možných společných ověřovacích postupů, které byly vypracovány na úrovni členských států, nebo v rámci Programu Inteligentní energie pro Evropu, ve snaze vysvětlit a ospravedlnit (z právního, statistického i praktického hlediska) nutnost využívat k testování výrobků pouze předepsaných metod testování v akreditovaných laboratořích.
- motivovat národní orgány pro kontrolu trhu, aby vypracovaly svoje plány pro testování produktů a byly aktivnější, pokud jde o sdílení a výměnu informací s dalšími vnitrostátními orgány.
- poskytnout vnitrostátním orgánům, výrobcům / dovozcům, spotřebitelským sdružením a mediím informace o prováděných testech, úrovni testování v jednotlivých organizacích a výsledcích vybraných testů.

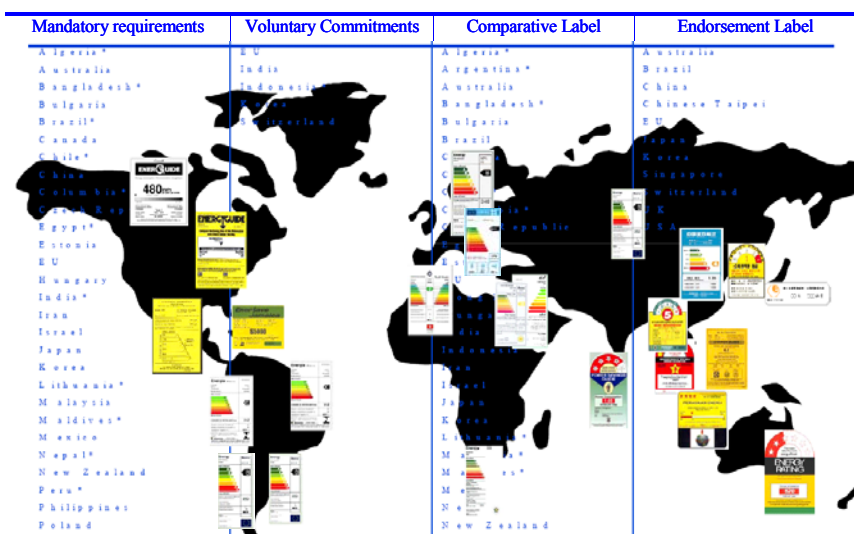
Za zmínku stojí fakt, že podle směrnice 2010/30/EU jsou členské státy povinny předložit každé čtyři roky Komisi zprávu o své činnosti v prosazení evropské legislativy a úrovni jejího dodržování na svém území. Tyto zprávy by měly zahrnovat i informace o testování spotřebičů, kterým se zabývá tento dokument.

3 POPIS POSTUPU OVĚŘOVÁNÍ V EU

3.1 Přehled legislativy týkající se označování štítky a ekodesignu

Nejběžnější politikou pro spotřebiče v rámci EU i mimo ni je označování štítky (účinnosti a jiné typy) a požadavky na účinnost, které jsou implementovány v mnoha zemích. Podle údajů zveřejněných Mezinárodní energetickou agenturou v roce 2008 v roce 2005 implementovalo tyto politiky 61 zemí na celém světě, které představovaly více než 80 % celosvětové populace (obr. 3).

Obr. 3: Systém minimálních požadavků a označování štítky ve světě v roce 2005 (zdroj: autorovo zpracování informací v IEA 2008)

V Evropské unii se spotřebě energie a jiných zdrojů a funkčnímu provedení velkých domácích spotřebičů, a obecněji „výrobek spojeným se spotřebou energie“², věnuje kombinace prováděcích opatření dvou koordinovaných rámcových směrnic:

- Směrnice 2009/125/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 21. října 2009 o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie (přepřacování) (úř. věst. L 285, 31.10.2009)
- Směrnice 2010/30/EU Evropského parlamentu a Rady ze dne 19. května 2010 o uvádění spotřeby energie a jiných zdrojů na energetických štítcích výrobků spojených se spotřebou energie a v normalizovaných informacích o výrobku (přepřacování) (úř. věst. L 153, 18.06.2010)

Směrnice o ekodesignu je zaměřena na stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie, které mají značný potenciál pro zlepšení s cílem snížit dopady na životní prostředí a dosažení úspor energie pomocí lepšího designu, což povede i k ekonomickým úsporám pro podniky a konečné uživatele. Požadavkem na ekodesign se považuje požadavek určený ke zlepšení

² Podle směrnice 2010/30/EU je „výrobek spojeným se spotřebou energie“ nebo „výrobek“ jakékoli zboží, které má během používání dopad na spotřebu energie a které je uvedeno na trh nebo do provozu v Unii, a to včetně částí určených k zabudování do výrobků spojených se spotřebou energie, na než se vztahuje tato směrnice a jež jsou uváděny na trh a/nebo do provozu jako jednotlivé části pro konečné uživatele a u nichž lze posoudit vliv na životní prostředí samostatně (čl. 2a).

environmentální výkonnosti výrobku, nebo požadavek na poskytování informací o environmentálních aspektech výrobku. V tomto ohledu se předpokládají obecné a specifické požadavky na ekodesign, kde:

- „Obecný požadavek na ekodesign“: vychází z ekologického profilu produktů jako celku bez stanovených mezních hodnot pro určité environmentální aspekty
- „Specifický požadavek na ekodesign“: je kvantifikovaný a měřitelný požadavek týkající se konkrétního environmentálního aspektu výrobku, například spotřeby energie při užívání, která se vypočítá pro danou jednotku výstupního výkonu.

Cílem rámcové směrnice o označování štítky je poskytnout koncovým uživatelům přesné, relevantní a porovnatelné informace – ve formě štítky a technických informačních listů – o specifické spotřebě energie a jiných důležitých zdrojů výroby spojenými se spotřebou energie, s cílem ovlivnění jejich volby ve prospěch účinnějších výrobků, a tím podpořit výrobu těchto výrobků ze strany výrobce.

Cíl obou dvou rámcových směrnic je stejný: vytvořit mezi nimi i jinými existujícími nástroji Společenství součinnost, aby přispěly ke zvýšení jejich dopadu a ke stanovení jednotných požadavků pro výrobce. Prováděcí opatření obou rámcových směrnic jsou ve formě nařízení, tedy bezprostředně použitelná na úrovni členských států bez jakékoliv implementace.

3.2 Označování štítky a ekodesign pro domácí spotřebiče a jiné související výrobky

Studie o ekodesignu provedené Evropskou komisí (GŘ pro energetiku a GŘ pro podniky) od roku 2008 jako podklad pro vypracování prováděcích opatření o ekodesignu ukázaly, že u domácích spotřebičů je spotřeba (obvykle elektrické energie a v některých případech vody) nejvyšší v provozu a v této fázi je nejvyšší i dopad na životní prostředí. Proto se k této fázi vztahuje většina z obecných a/nebo specifických požadavků na ekodesign stanovených v předpisech pro konkrétní výrobek. Systém označování štítky stanovený pro tyto spotřebiče tak pokrývá fázi provozu, i když je pro některé výrobky určena i spotřeba energie v úsporných režimech.

Podle Evropské komise (GŘ pro podnikání a průmysl) by prvních devět prováděcích opatření ekodesignu (viz tabulka 1) mělo v roce 2020 umožnit úspory energie 341 TWh, což odpovídá 12 % spotřeby elektřiny v EU v roce 2007.

Tabulka 1: Odhadovaná úspora energie v roce 2020 po přijetí prvních devíti prováděcích opatření na ekodesign

Adopted implementing measures	Estimated savings (yearly by 2020)
Standby and off mode losses of electrical and electronic equipment (household and office)	35 TWh
Simple set top boxes	6 TWh
Domestic lighting	37 TWh
Tertiary sector lighting (office and street)	38 TWh
External power supplies	9 TWh
Televisions	43 TWh
Electric motors	140 TWh
Circulators	27 TWh
Domestic refrigeration	6 TWh
	= 341 TWh

První pracovní plán směrnice o ekodesignu byl podle požadavků v článku 16 přijat dne 21. října 2008. Stanovil seznam 10 skupin výrobků, které mají vyšší prioritu pro provádění opatření v letech 2009-2011: klimatizace a větrací systémy, elektrická topná zařízení a topná zařízení na fosilní paliva, zařízení k přípravě potravin, průmyslové a laboratorní kotle a pece, obráběcí stroje, síťová zařízení, zařízení na zpracování a ukládání dat, chladicí a mrazicí zařízení, zvuková a zobrazovací zařízení, transformátory, zařízení využívající vodu. Komise je povinna předložit nový pracovní plán do 21. října 2011.

První nařízení v přenesené pravomoci implementující nové označování energetickými štítky byla přijata Komisí dne 28. září 2010 a byla zveřejněna dne 30. listopadu 2010 v Úředním věstníku L314, a to po konečném schválení Evropským parlamentem a Radou:

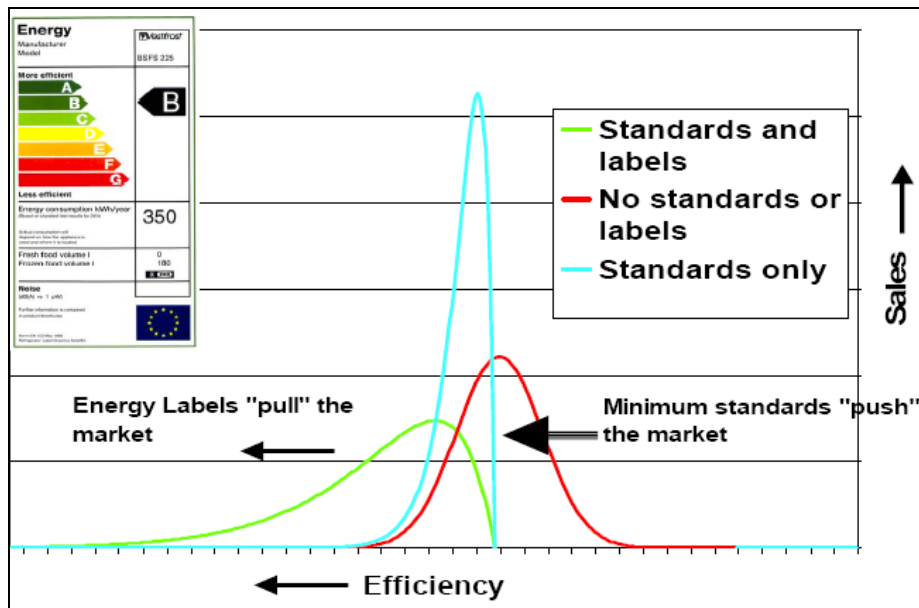
- Označování praček pro domácnost energetickými štítky (Nařízení 1061/2010/EU)
- Označování myček nádobí pro domácnost energetickými štítky (Nařízení 1059/2010/EU)
- Označování televizorů energetickými štítky (Nařízení 1062/2010/EU)
- Označování chladicích zařízení pro domácnost energetickými štítky (Nařízení 1060/2010/EU).

Nová nařízení o ekodesignu a označování štítky se připravují pro:

- sušičky, které nyní spadají do působnosti směrnice Komise 95/13/ES,
- pračky se sušičkou,
- ohřívače vody,
- bojlerů,
- vysavače,
- klimatizace, které nyní spadají do působnosti směrnice 2002/31/ES,
- sporákové odsavače par.

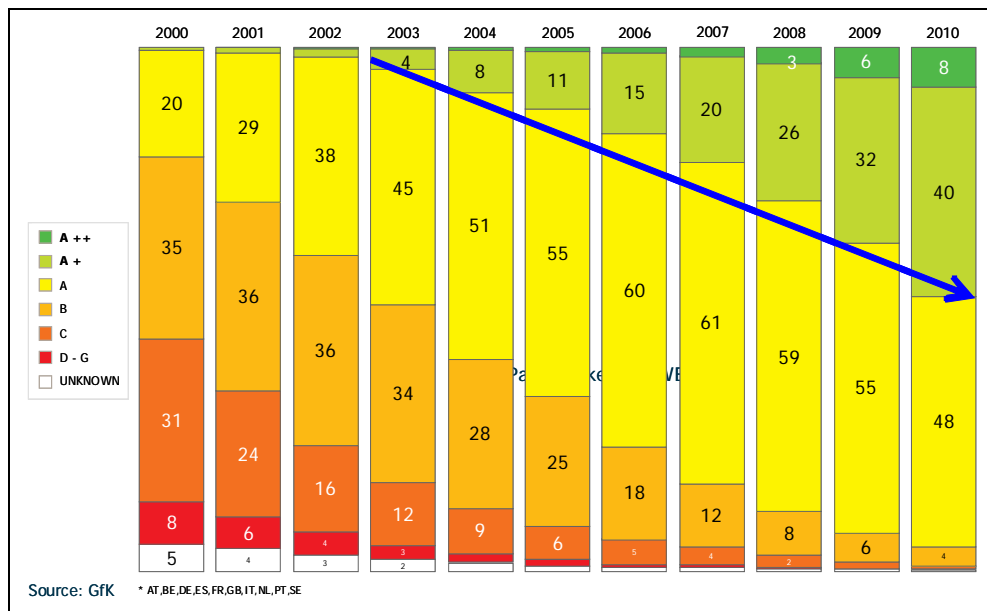
Účinek vzájemného působení požadavků na ekodesign a systému označování energetickými štítky je popsán v následující obrázku 4. Energetické štítky mají „tažný“ vliv, protože spotřebitelům umožňují zvolit si na trhu účinnější model, zatímco požadavky na ekodesign mají „tlačný“ vliv, protože z trhu odstraňují méně účinné modely.

Obr. 4: Účinek vzájemného působení ekodesignu a označování energetickými štítky

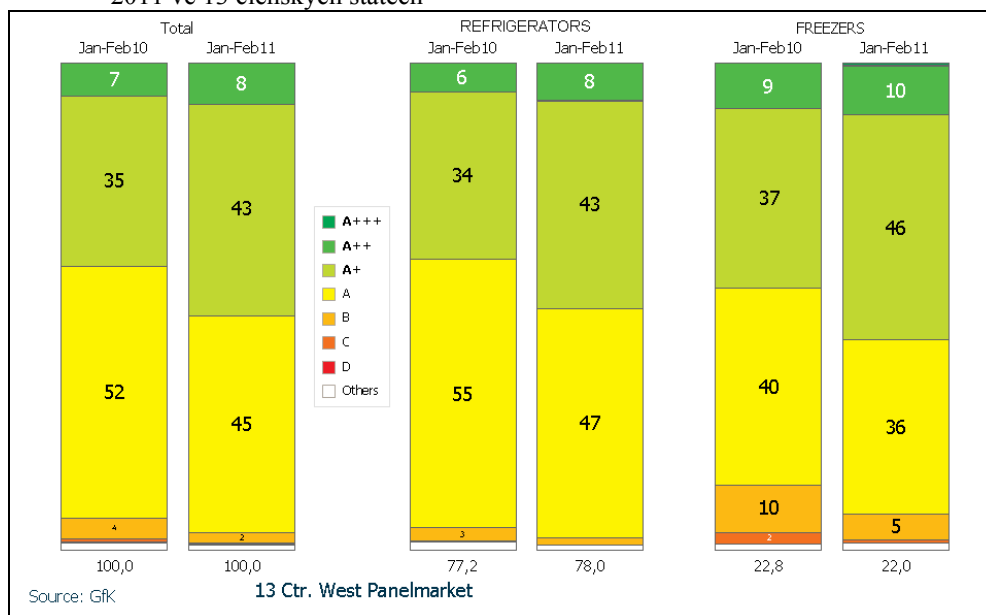
Účinek politických opatření – především energetických štítků na chladicích zařízeních – byl nedávno shrnut, jak je uvedeno na obrázku 5 pro 10 největších trhů EU (AT, BE, DE, ES, FR, GB, IT, NL, PT, SE). V období 2000-2010 se podíl výrobků třídy A+ (na obrázku jsou světle zelené) zvýšil na 40 % v roce 2010, podíl výrobků třídy A++ byl 8 %. Za zmínku stojí, že v důsledku dobrovolného používání nového systému označování někteří výrobci na začátku roku 2011 (obr. 6 zobrazující prodeje v 13 členských státech) uvedli na trh i mrazničky třídy A+++.

Obr. 5: Prodej (%) ledniček a mrazniček v období 2000-2010 v 10 členských státech

Obr. 6: Porovnání prodeje (%) ledniček a mrazniček v období leden – únor roku 2010 a 2011 ve 13 členských státech

3.3 Přehled postupů ověřování právních předpisů EU pro označování štítky a ekodesign týkajících se spotřebičů pro domácnosti

Postup ověřování při starém označování energetické účinnosti velkých spotřebičů pro domácnosti – stále platný až do okamžiku, kdy budou povinně platit nová nařízení v přenesené pravomoci – je založen na zvláštním ustanovení nebo normativní příloze harmonizované normy (norem) pro konkrétní výrobek (výrobky), které je zase uvedeno ve směrnících pro konkrétní výrobek. V nových nařízeních o štítkování, jakož i v nařízeních o ekodesignu, jsou místo toho v právních ustanoveních výslovně uvedeny základní prvky postupu ověřování (v jedné příloze).

3.3.1 Formální postup, který se má dodržovat v členských státech

3.3.1.1 Postup ověřování označování štítky a ekodesignu

Ať už v případě starého provedení směrnice nebo nového přeneseného nařízení je postup ověřování založen na dvou stupních: ve stupni 1 se provádí kontrola na jednom vzorku modelu; v případě nedodržení předpisů se přejde na stupeň 2, při kterém se provede kontrola tří dalších vzorků stejného modelu.

V závislosti na ověřovaném parametru se pro oba stupně použije přípustná odchylka pro ověření (která bere v úvahu nejistoty měření v laboratoři). V této souvislosti stojí za zmínku, že zatímco ve starých směrnících o označování štítky byla přípustná odchylka ve stupni 1 větší než ve stupni 2, v novém nařízení v přenesené pravomoci je přípustná odchylka pro oba stupně stejná.

V tabulkách 2 a 3 je přehled systému ověřování v EU týkajícího se spotřeby energie pro stará i nová prohlášení o spotřebě energie na energetických štítcích a systému požadavků na energetickou účinnost.

Tabulka 2: Shrnutí systému ověřování v EU a přípustných odchylek ve spotřebě energie v předchozím označování štítky a systém minimálních požadavků

Zařízení	Prováděcí směrnice	Harmonizovaná norma	Postup ověřování			
			Stupeň 1		Stupeň 2	
			Jednotky (n)	Přípustná odchylka (%)	Jednotky (n)	Přípustná odchylka (%)
(starý) Systém označování energetickými štítky						
Chladničky a mrazničky	94/2/ES/2003/66/ES	EN 153	1	15 %	3	10 %
Pračky	95/12/ES/96/89/ES	EN 60456	1	15 %	3	10 %
Sušičky	95/13/ES	EN 61121	1	15 %	3	10 %
Pračky se sušičkou	96/60/ES	EN 50229	1	15 %	3	10 %
Myčky nádobí	97/17/ES/99/9/ES	EN 50242	1	15 %	3	10 %
Klimatizace	2002/31/ES	EN 14511	1	15 %	3	10 %
Trouby	2002/40/ES	EN 50304	1	40 Wh + 10 %	3	10 %
Systém požadavků na účinnost						
Chladničky a mrazničky	96/57/EC	EN 153	1	15 %	3	10 %

Tabulka 3: Shrnutí systému ověřování v EU a přípustných odchylek ve spotřebě energie v novém označování štítky a systémy požadavků na ekodesign

Zařízení	Prováděcí směrnice	Norma	Postup ověřování			
			Stupeň 1		Stupeň 1	
			Jednotky (n)	Přípustná odchylka (%)	Jednotky (n)	Přípustná odchylka (%)
(nový) Systém označování energetickými štítky						
Chladničky a mrazničky	1060/2010/EU	EN 153	1	10 %	3	10 %
Pračky	1061/2010/EU	EN 60456	1	10 %	3	10 %
Myčky nádobí	1059/2010/EU	EN 50242	1	10 %	3	10 %
Požadavky na ekodesign						
Chladničky a mrazničky	643/2009/ES	EN 153	1	10 %	3	10 %
Pračky	1015/2010/ES	EN 60456	1	10 %	3	10 %
Myčky nádobí	1016/2010/ES	EN 50242	1	10 %	3	10 %

3.3.1.2 Použití harmonizovaných norem

Vytvoření vnitřního trhu na základě volného pohybu zboží kriticky závisí na odpovídající úrovni technické harmonizace. Právní předpisy EU stanovují „základní požadavky“, které musí zboží při uvedení na trh splňovat (např. zvláštní požadavky na ekodesign nebo prahové hodnoty tříd pro označování účinnosti/výkonu), zatímco evropské normalizační orgány (CEN, CENELEC, ETSI) mají za úkol vypracovat příslušné technické specifikace (např. technické normy), které splňují tyto základní požadavky, jejichž splnění bude poskytovat předpoklad shody s právními předpisy. Tyto specifikace se označují jako „harmonizované normy“. V této souvislosti:

- výrobky vyrobené v souladu s harmonizovanými normami jsou považovány za výrobky splňující základní požadavky;
- normy nejsou závazné, nadále jsou dobrovolné. Jsou možné i alternativní cesty, ale výrobci mají povinnost prokázat, že jejich výrobky splňují základní požadavky;

- normy musí nabízet záruku kvality s ohledem na základní požadavky právních předpisů EU
- vnitrostátní orgány jsou nadále odpovědné za dodržování požadavků na svém území (např. dohled nad trhem) a musí přijmout veškerá vhodná opatření, aby nedošlo k výskytu nevyhovujících výrobků na národním trhu. V případě, že se tyto výrobky objeví, musí přijmout opatření na jejich stažení.

Normy mají následující charakteristiky:

- normy (obvykle EN, ETS) jsou zpracovány jednou ze tří evropských organizací pro normalizaci (CEN, CENELEC, ETSI),
- práce je založena na konsensu zastoupených zemí a normy jsou přijaty po veřejné debatě zahrnující dvoustupňové hlasování s národním hlasováním na základě příslušných prvků váženého hlasování,
- normy zůstávají dobrovolné, ale jejich implementace do vnitrostátních norem a stažení rozdílných vnitrostátních norem je podle vnitřních předpisů evropských organizací pro normalizaci povinné.

Na pokrytí zvláštní úlohy harmonizovaných norem jsou nad evropskými normami další podmínky:

- Komise vydá normalizační mandát v souladu s postupem podle směrnice 98/34/ES (konsolidované směrnice 83/189/EHS),
- normy jsou vypracovávány tak, aby braly v úvahu základní požadavky uvedené v právních předpisech,
- odkaz na normy je zveřejněn v úředním věstníku s uvedením právních předpisů EU, se kterými se předpokládá shoda.

3.4 *Stávající právní povinnosti pro členské státy pro dohled nad trhem*

Nový právní rámec (NPR), modernizace nového přístupu k uvádění výrobků na trh, byl přijat v Radě dne 9. července 2008 a konečně zveřejněn v úředním věstníku dne 13. srpna 2008. Cílem tohoto rozsáhlého balíčku opatření je odstranění zbývajících překážek volného pohybu zboží pro podporu obchodu se zbožím mezi členskými státy EU. Posílí se stávající systémy dohledu nad trhem průmyslových výrobků a současně se sladí s dovozními kontrolami. Tím se posílí úloha a důvěryhodnost označení CE. NPR se skládá ze dvou vzájemně se doplňujících nástrojů, nařízení 765/2008/ES³ o akreditaci a dohledu nad trhem a rozhodnutí 768/2008/ES, kterým se stanovuje společný rámec pro uvádění výrobků na trh.

Cílem balíčku je usnadnit fungování vnitřního trhu zboží a posílit a modernizovat podmínky pro umístění velkého množství průmyslových výrobků na trhu EU. Balíček:

- zavádí lepší pravidla pro dohled nad trhem k ochraně spotřebitelů i profesionálů před nebezpečnými výrobky, včetně těch, které jsou dováženy z třetích zemí. To se týká zejména postupů pro výrobky, které například mohou ohrozit zdraví nebo životní prostředí, a které v takovém případě budou staženy z trhu;
- zvyšuje důvěru v kvalitu a posuzování shody výrobků posílením a zjednodušením pravidel týkajících se požadavků pro oznamování posuzování shody subjekty (zkoušky, certifikace a inspekční laboratoře), včetně většího používání akreditace;

³ Nařízení (ES) č. 765/2008 Evropského parlamentu a Rady ze dne 9. července 2008, kterým se stanovují požadavky na akreditaci a dozor nad trhem týkající se uvádění výrobků na trh, a kterým se ruší nařízení (EHS) č. 339/93.

- posílený systém, který zajistí, že tyto subjekty poskytnou výrobcům, spotřebitelům a orgánům veřejné moci potřebné kvalitní služby;
- zvyšuje důvěryhodnost označení CE a objasňuje jeho význam. Kromě toho bude označení CE chráněno jako kolektivní ochranná známka, která poskytne orgánům a konkurentům další prostředky pro právní kroky proti výrobcům, kteří jej zneužívají;
  - zavádí společný právní rámec pro průmyslové výrobky, a to ve formě nástrojové sady opatření, která se použije v budoucích právních předpisech. Tento rámec zahrnuje mimo jiné opatření na podporu dohledu nad trhem a použití označení CE, a stanovuje jednoduché společné definice (pojmů, které se někdy používají jinak) a postupy, které umožní konzistentnější a snadněji implementovatelné budoucí právní předpisy pro různá odvětví. Ustanovení jsou rozdělena z právních důvodů, ale musí se posuzovat paralelně, protože se zcela doplňují a dohromady tvoří základ pro jednotný právní rámec pro uvádění výrobků na trh. Ustanovení tohoto rozhodnutí budou zapracována do stávajících směrnic, a když se zrevidují, poslouží jako základ pro budoucí nařízení.

Rozhodnutí 768/2008 nemá právní účinky: je míněno jako pracovní nástroj obsahující ta ustanovení, která jsou společnými prvky v oblasti technické harmonizace legislativy. Místo toho nabývá dnem 1. ledna 2010 účinnost nařízení 765/2008, které stanovuje přímá práva a povinnosti členských států a jednotlivců při činnostech dohledu nad trhem a plánování. Zejména:

- Článek 16 stanovuje obecnou zásadu, že členské státy organizují a provádějí dohled nad trhem, aby zajistily, že produkty, na které se vztahují harmonizační právní předpisy Společenství, a u kterých existuje podezření, že ohrožují zdraví nebo bezpečnost uživatelů, nebo které nějakým jiným způsobem porušují příslušné požadavky, se stáhnou z trhu, a že se zakáže nebo omezí jejich uvedení na trh. V takovém případě je potřeba vhodným způsobem informovat veřejnost, Komisi a ostatní členské státy. Kromě toho se musí stanovit národní infrastruktury pro dozor nad trhem a musí se stanovit plány, aby se zajistilo, že mohou být přijata účinná opatření;
- Článek 18 stanoví povinnosti členských států týkající se organizace dozoru nad trhem. Členské státy musí:
  - vytvořit vhodné mechanismy komunikace a koordinace mezi svými orgány pro dohled nad trhem,
  - vytvořit náležité postupy,
  - svěřit orgánům pro dohled nad trhem pravomoci, zdroje a znalosti potřebné k řádnému plnění svých úkolů,
  - zajistit, aby orgány pro dohled nad trhem vykonávaly své pravomoci v souladu se zásadou proporcionality,
  - vytvořit, zavést a pravidelně aktualizovat své plány pro dohled nad trhem,
  - pravidelně přezkoumávat a hodnotit fungování svých dohledových činností.
- Článek 19 stanovuje, že orgány pro dohled nad trhem provádějí v přiměřeném rozsahu vhodné kontroly vlastností výrobků, a to prostřednictvím kontroly dokladů a případně fyzických a laboratorních testů odpovídajících vzorků.

4. PŘEHLED ÚSPĚŠNÝCH PŘÍKLADŮ (OSVĚDČENÝCH POSTUPŮ) A PROCESŮ OVĚŘOVÁNÍ SHODY U SPOTŘEBIČŮ

Tato kapitola popisuje procesy kontroly trhu vypracované v posledních deseti letech v EU společně s dosaženými výsledky, které byly shromážděny v rámci projektu Come On Labels. Tyto příklady jsou, i když v omezeném počtu, považovány za osvědčené postupy, které by mohly vzít v úvahu národní orgány pro kontrolu trhu ostatních členských států. I když ne všechny osvědčené postupy dosáhly stejného úspěchu, je možné se z každého příkladu poučit a zjistit, jakým způsobem by měla být verifikace navržena, aby bylo dosaženo maximální efektivity a úspěchu.

4.1 Švédsko

Ve Švédsku zahájila v minulých letech Švédská energetická agentura víceméně pravidelné testování spotřebičů. Zpráva "Deset let energetického štítkování domácích spotřebičů 1995-2005"⁴ prezentuje závěry z období deseti let energetického štítkování a ukazuje také výsledky jednoho konkrétního testování spotřebičů

- 101 chladicích spotřebičů, 15 vykazuje větší než povolenou odchylku (14,9%)
- 19 elektrických trub, 2 vykazuje větší než povolenou odchylku (10,5%)
- 28 myček nádobí, 13 vykazuje větší než povolenou odchylku (46,4%)
- 48 praček, 20 vykazuje větší než povolenou odchylku (41,7%)
- 14 sušiček prádla, 2 vykazuje větší než povolenou odchylku (14,3%)

Protože byl z dvoustupňového procesu ověřování systému štítkování proveden pouze stupeň 1, není možné vyvozovat závěry o tom, do jaké míry testované produkty skutečně vyhovují. Více informací najdete na: www.energimyndigheten.se.

4.2 Dánsko

V zastoupení Dánské agentury pro energii provádí společnost Energy Labelling Denmark (společnost pro energetické štítkování v Dánsku) kontrolu kompatibility spotřebičů s právními předpisy. Energy Labelling Denmark je zodpovědná za administraci namátkových kontrol výrobků, včetně výběru produktů, které mají být kontrolovány, vyhledávání a hodnocení technické dokumentace od výrobců a konzultace výsledků kontrol s výrobcem a dodavatelem.

Každý rok probíhají testy 5 - 20 položek z každé kategorie výrobků, což odpovídá 1-5% národního trhu. Podmínky pro roční plán stanovuje dánský energetický úřad ve spolupráci s Energy Labelling Denmark a laboratorii, které výrobky testují. Výrobky určené ke kontrole se vybírají buď náhodně, nebo podle stanovených kritérií, která mohou zahrnovat: nesrovnalosti v informacích na energetickém štítku, předchozí nepřijatelné výsledky stejného dodavatele, nutnost kontrolovat počet spotřebičů, které mají společné funkce, nebo podíl na trhu daného typu spotřebiče. Existuje také snaha zahrnout do testování všechny dodavatele a značky, i když to není nezbytné každý rok.

---

⁴The Swedish Energy Agency, Ten Years of Energy Labelling of Domestic Appliances 1995–2005, ER 2006:18.

Výroční zpráva ukazuje výsledky za uplynulý rok a také výsledky dalších kroků ověřování, které proběhly v předchozích letech.

Výroční zpráva za rok 2007⁵ a 2008⁶ (která zahrnuje testy od 1. ledna do 31. prosince každého roku) ukazuje (vizte tabulku 4), že testování shody zahájené v roce 2007 ještě nebylo v roce 2008 dokončeno. Bohužel výsledky dalších testů nejsou z výročních zpráv zcela patrné: ve skutečnosti není jasné, zda a kolik modelů se znovu testovalo v rámci druhého stupně zkoušek a opět nevyhovělo nebo je-li opatření přijaté dodavatelem (úprava štítku, technická úprava výrobku, stažení výrobku z trhu) důsledkem bilaterálního jednání s kontrolními orgány na základě výsledků testů provedených v prvním stupni, nebo závěrečného hodnocení nevyhovění modelu po otestování tří dalších vzorků.

Tabulka 4: Výsledky testů domácích spotřebičů za rok 2007 v Dánsku

2007 testované produkty	Počet modelů	Relevance pro trh	Modely nevyhovující ve stupni 1	Modely testované ve stupni 2	Modely nevyhovující po stupni 2
domácí chladničky, mrazničky a jejich kombinace	30	3%	12	7	nekompletní v roce 2008
chladničky	10		1	0	neproveden
chladničky s mrazničkou	10		5	4	nekompletní v roce 2008
skříňové mrazničky	6		2	0	
pultové mrazničky	5		4	3	nekompletní v roce 2008
pračky	7	3%	4	0	
sušičky	3	12,5	2	0	
Myčky nádobí	10	3%	4	4	
elektrické trouby	5 + 4*	1%	3	2	nekompletní v roce 2008
klimatizační systémy	4	-	1	1	nekompletní v roce 2008

*čtyři modely pocházejí z norského testování

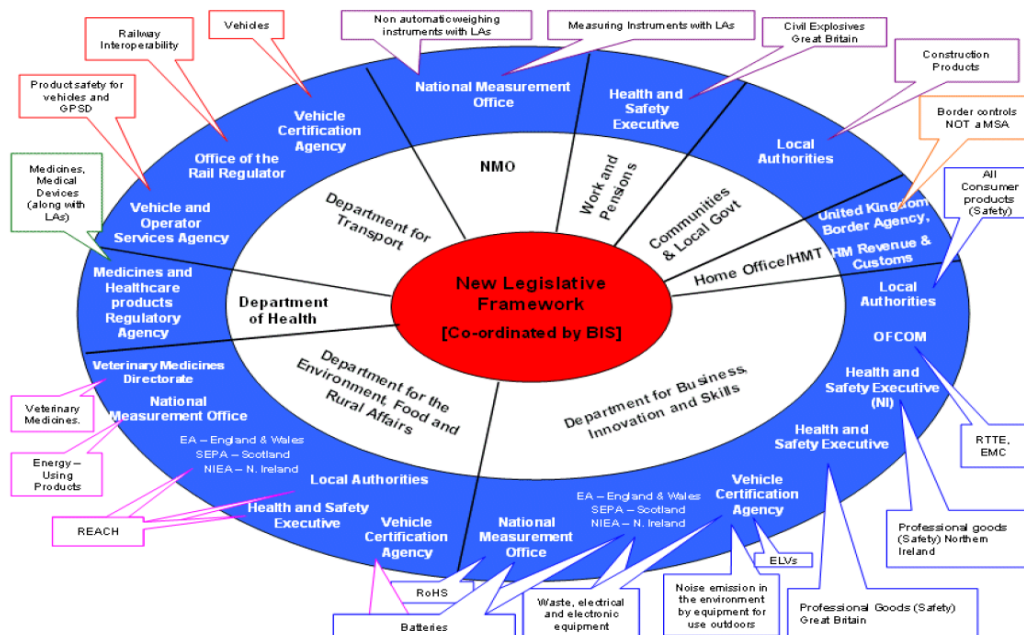
4.3 Velká Británie

V prosinci 2010 byl zveřejněn každoroční Národní program pro dohled nad trhem pro legislativu, kterou se provádí harmonizační právní předpisy Společenství (CHL), jak to vyžaduje čl. 18 (5) nařízení (ES) č. 765/2008. Celkový britský systém kontroly trhu, který koordinuje ministerstvo pro podnikání, inovace a odborné záležitosti, je zobrazen v grafu č. 7: ačkoli relevantní pro kontrolu spotřebičů pro domácnost a ostatních produktů je pouze levá spodní část grafu (v grafu zvýrazněno růžovou barvou), poskytuje celkové schéma okamžitý náhled na komplexnost britského systému dohledu nad trhem v novém právním rámci.

⁵ Annual Report 2007 Report on the work of Energy Labelling Denmark on checking energy labelling of household appliances, air- conditioning systems and household lamps in Denmark, Energy Labelling Denmark, 2008.

⁶ Annual Report 2008, Report on the work of Energy Labelling Denmark on checking energy labelling of household appliances, air conditioning systems and household lamps in Denmark, Energy Labelling Denmark, 2009.

Graf 7: Systém dohledu nad trhem ve Velké Británii

V rámci tohoto schématu provádí britské ministerstvo pro životní prostředí, výživu a rozvoj venkova - DEFRA – od roku 2004 testy spotřebičů pro domácnost ověřující shodu s evropskou legislativou. Kontrola a vymáhání dodržování evropské legislativy jsou považovány za zásadní prvky pro dosažení žádaných energetických úspor, ale také pro vytvoření rovných podmínek v průmyslu. V současnosti se míra neshody výrobků s evropskou legislativou pohybuje okolo 10 až 15% na úrovni výroby (neshoda skutečných parametrů výrobku s parametry uvedenými na štítku) a 20% na úrovni obchodu (špatné, nebo úplně chybějící štítky).

Například v roce 2005⁷ byla v rámci Programu pro transformaci trhu (Market Transformation Programme - MTP) britským ministerstvem pro životní prostředí, výživu a rozvoj venkova provedena série testů energetického štítkování na 8 elektrických troubách, 10 pračkách se sušičkou, 20 bubnových sušičkách a 20 chladicích zařízeních za účelem posouzení shody s požadavky evropské směrnice o energetickém štítkování. Pro účely kontroly chladicích zařízení pro domácnost jich bylo 20 zakoupeno v obchodech a bylo u nich testováno, zda skutečná spotřeba energie a objem užitého prostoru souhlasí s hodnotami uvedenými na štítku. Testoval se vždy jeden vzorek od každého spotřebiče (byl tedy proveden pouze stupeň 1 testovacího procesu). Při výběru značek určených k testování se postupovalo následně:

- pokud jde o chladničky/mrazničky, bylo vybráno deset modelů různých značek, které propagovala britská společnost British Gas v rámci svého programu „Závazek energetické účinnosti“ (Energy Efficiency Commitment – EEC) a které byly v prodeji v lednu 2005. Tehdy byl v rámci tohoto programu propagován pouze omezený počet modelů s udávanou energetickou třídou „A“ omezeného počtu obchodních značek. Následně byl program rozšířen na všechny chladničky/mrazničky označené energetickou třídou „A“, seznam značek spotřebičů

⁷Nicola King, Market Transformation Programme, 2005 Energy Label Compliance Testing Post-Consultation Report, září 2005.

pro testování však zůstal stejný, protože zahrnoval reprezentativní výběr dodavatelů. Většina vzorků byla zakoupena u jednoho prodejce, pouze tři byly zakoupeny jinde.

- Pět chladniček/mrazniček bylo vybráno ze značek, které dosud nebyly na seznamu. Do výběru byly zařazeny i tři vlastní značky obchodníků.

Výsledky jsou zobrazeny v tabulce 5. Závěrečná analýza výsledků provedená v rámci Programu pro transformaci trhu (MTP) potvrdila, že 15 z 20 vybraných modelů nespĺňuje podmínky pro zařazení do energetické třídy, která je uvedena na štítku.

Skutečná situace je ale odlišná: byl proveden pouze stupeň 1 z dvojstupňového ověřovacího procesu a nebylo správně počítáno s povolenou odchylkou pro tento stupeň (15%). Kontrolní zpráva uvádí, že 15 modelů nevyhovělo, přičemž 10 modelů vykazuje alespoň o 10 % vyšší spotřebu energie, než uvádí štítek a 8 modelů překročilo povolenou odchylku ve spotřebě energie, tedy 15 %. To znamená, že pokud jde o spotřebu energie, pouze 8 výrobků nevyhovělo na stupni 1, jelikož vykazaly větší než povolenou odchylku, ale všech ostatních 12 modelů vykazalo pro tento parametr shodu. Jelikož nebyl u oněch 8 modelů, které nevyhověly testům na stupni 1, proveden test v druhém stupni (na dalších třech vzorcích), není možné učinit závěry ohledně skutečné míry shody pokud jde o energetickou spotřebu osmi chladicích zařízení, které neuspěly v první fázi testování.

Tabulka 5: Výsledky kontrolních testů energetického štítkování chladicích zařízení ve Velké Británii z roku 2005

Code	Measured differences	Comments and action after consultation
EC1	Energy label class: same Energy consumption: pass Refrigerator volume: pass Freezer volume: fail	Supplier believes all declarations to be correct.
EC2	Energy label class: one class worse Energy consumption: pass Refrigerator volume: pass Freezer volume: fail	Error noted in the declared freezer volume calculation which will be changed for this and related models . Disagree over whether fridge compartment is 'frost-free' and use of the frost-free factor in calculating the energy label class.
EC3	Energy label class: one class worse Energy consumption: pass Refrigerator volume: pass Freezer volume: pass	Not required
EC4	Energy label class: one class worse Energy consumption: fail Refrigerator volume: pass Freezer volume: pass	Product no longer available.
EC5	Energy label class: one class worse Energy consumption: fail Refrigerator volume: pass Freezer volume: pass	The unit was returned to the supplier, who investigated the unit and found it had virtually no refrigerant in the system. A split was found in the condenser tubing. It is not known when the damage occurred, but if the system had leaked some refrigerant before testing this may have caused the poor result.
EC6	Energy label class: one class worse Energy consumption: pass Refrigerator volume: pass Freezer volume: fail	Model will no longer be manufactured in UK.
EC7	Energy label class: one class worse Energy consumption: fail Refrigerator volume: fail 2* compartment: pass Freezer volume: fail	No comments
EC8	Energy label class: same Energy consumption: pass Refrigerator volume: pass Freezer volume: fail	Supplier claims that the freezer volume should be measured with the drawers removed. However, as there are no shelves the test lab believes the volume should be measured with the drawers in place in the same way as the energy consumption is measured.
EC9	Energy label class: one class worse Energy consumption: pass Refrigerator volume: pass Freezer volume: fail	The incorrect volume was declared on earlier products, this was identified by supplier prior to these tests and was changed .
EC10	Energy label class: one class worse Energy consumption: pass Refrigerator volume: pass Freezer volume: fail	Supplier included a slim tray in the volume measurements. The test lab did not because it was less than 52 mm deep. There is no instruction to users that the tray can be removed, so the volume was measured with tray in place. The model has been discontinued, and any future models with a slim tray will include instructions for users that the tray may be removed for increased volume.
FR1	Energy label class: same Energy consumption: pass Refrigerator volume: fail	Volume outside tolerance, there may be some confusion between net and gross volumes. The volumes will be checked and any necessary changes made .
FR2	Energy label class: same Energy consumption: pass Refrigerator volume: pass	Not required
FR3	Energy label class: one class worse Energy consumption: pass Refrigerator volume: pass Freezer volume: pass	Not required
FR4	Energy label class: same Energy consumption: pass Refrigerator volume: pass Freezer volume: pass	Not required
FR5	Energy label class: two classes worse Energy consumption: fail Refrigerator volume: fail Freezer volume: fail	Model discontinued. Supplier will be having independent checks undertaken on all current models and future introductions.
FZ1	Energy label class: five classes worse Energy consumption: fail Freezer volume: fail	The supplier has started to investigate why this model did not perform as claimed
FZ2	Energy label class: four classes worse Energy consumption: fail Freezer volume: pass	Supplier says the handbook has since been modified to show that the top tray is not suitable for food. Not loading this area would give different test results.
FZ3	Energy label class: four classes worse Energy consumption: fail Freezer volume: pass	No comment received
FZ4	Energy label class: one class worse Energy consumption: pass Freezer volume: fail	Seeking clarification of volume measurements
FZ5	Energy label class: one class worse Energy consumption: pass Freezer volume: pass	Supplier was surprised to see higher energy consumption, but model is no longer supplied and fell within tolerance allowed.

4.4 Projekty v rámci EU

Na úrovni EU byly v poslední době vypracovány některé projekty v rámci Programu Inteligentní energie - Evropa (IEE) pro hodnocení dodržování norem u různých výrobků.

4.4.1 Projekt ATLETE

Projekt ATLETE: projekt byl spuštěn v červnu 2009 a oficiálně skončil v květnu 2011, spojil pět partnerů, kteří mají zájem o problematiku racionálního využívání energie a úspory energie: ADEME, CECED, ENEA, ISIS a SEVEn. Projekt byl ze 75 % financován z programu Inteligentní energie - Evropa Evropské komise. Cílem bylo zvýšit v celé EU míru implementace a kontroly implementačních opatření týkajících se označování energetickými štítky (ekodesignu), a to prostřednictvím:

- poskytnutí konkrétních pokynů pro EU a vnitrostátní orgány pro stále účinnější dohled nad trhem,
- nastavení do velké míry společných postupů pro ověřování prohlášení výrobců, včetně metodiky pro akreditaci laboratoří a výběr modelů,
- poskytování prvních výsledků testování velkého množství domácích spotřebičů v rámci EU: 80 modelů ledniček a mrazniček, které byly vybrány z nejlépe prodávaných modelů v EU v únoru 2010.

V rámci projektu byly od druhé poloviny roku 2010 provedeny dva kroky uvedené ve směrnici o označování štítky (1994/2/ES a 2003/66/ES) pro ledničky a mrazničky pro domácnost.

Z dostupných výsledků ke květnu 2011 vyplývá, že z 80 vybraných modelů se:

- 13 modelů ještě vyhodnocuje (probíhající test),
- u 11 modelů nedal dokončit test (po 1. stupni), protože na trhu nebylo možné najít tři další vzorky pro 2. stupeň testování,
- u 58 modelů test dokončil.

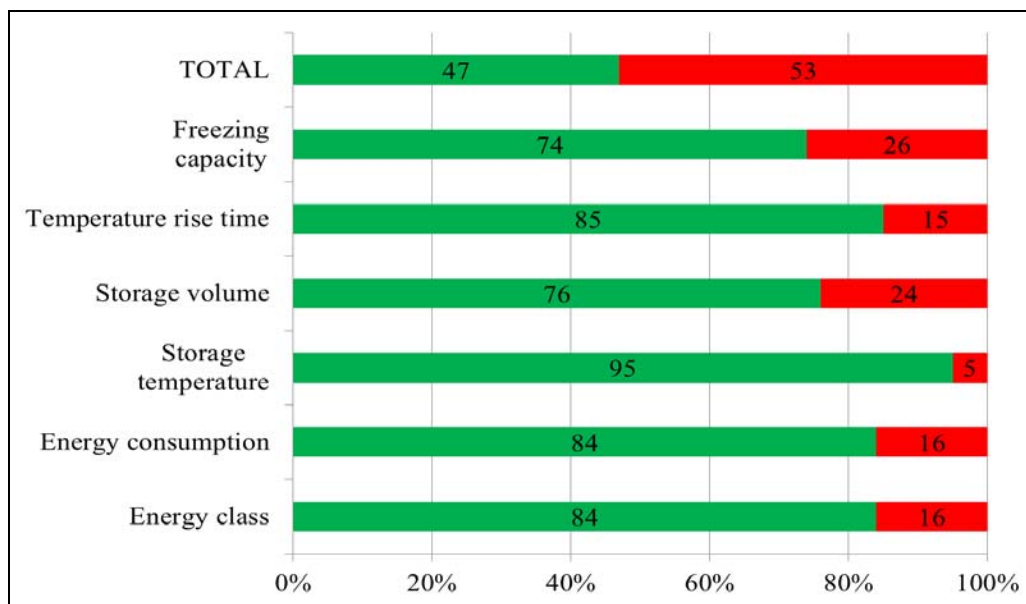
U 58 modelů, pro který byly dostupné úplné výsledky:

- mělo 49 testovaných modelů (84 %) správné prohlášení o energetické třídě,
- bylo 7 testovaných modelů (13 %) nadhodnocených o 1 třídu,
- byly 2 testované modely (3 %) nadhodnoceny o 2 nebo více tříd.

Když se však braly na zřetel výsledky všech pěti testovaných parametrů (mrazicí výkon, doba náběhu teploty, skladovací teplota, skladovací objem a spotřeba energie) (obr. 8), vlivem kombinace nedodržení norem se množství výrobků splňujících normy snížilo na 47 %. Nedodržení norem bylo zaznamenáno především u skladovacího objemu a zmrazovacího výkonu, které nedodrželo 25 % výrobků.

Konečné výsledky všech testovaných modelů budou ihned po dokončení zveřejněny na internetových stránkách projektu (www.atlete.eu).

Obr. 8: Celkové výsledky dodržování norem při projektu ATLETE (58 modelů z 80)

Poznámka: podrobný přehled výsledků testů jednotlivých modelů bude kromě internetových stránek projektu Atlete www.atlete.eu zveřejněn i v nadcházejícím dokumentu o štítcích s názvem „Testování spotřebičů - souhrnný seznam testů vykonaných na spotřebičích pro domácnosti“.

4.4.2 Projekt SELINA

Hlavním cílem tohoto projektu byla charakterizace spotřeby energie v pohotovostním režimu nových spotřebičů na trhu. Tyto informace byly získány měřeními v obchodech a shromažďováním údajů výrobců v každém režimu nízké spotřeby energie. Hlavním strategickým cílem projektu je transformace trhu, která by vedla k podstatnému snížení spotřeby energie v pohotovostním režimu, a to prostřednictvím:

- zvýšení podílu energeticky úsporných zařízení na trhu a v domácnostech,
- odstranění neefektivních zařízení z trhu,
- poskytnutí pomoci při návrhu budoucích nových politik, které prosadí omezení spotřeby energie v pohotovostním režimu a ve vypnutém stavu,
- vylepšení povědomí prodejců o technických údajích zařízení,
- ovlivňování chování spotřebitelů při výběru a provozu zařízení.

Díky projektu byla vyvinuta jednotná metodika měření a vytvořen rozsáhlý sběr dat více než 6000 různých výrobků v pohotovostním režimu a ve vypnutém stavu, díky čemuž se poprvé vytvoří sbírka velkého reprezentativního vzorku měření režimů nízké spotřeby energie elektrických a elektronických zařízení v 12 zemích EU. Celkové výsledky spotřeby energie ve vypnutém stavu jsou uvedeny v tabulce 6.

Hlavním výstupem projektu bylo:

- 18,5 % zařízení, kterým se měřila spotřeba energie ve vypnutém stavu, nespĺňuje prahovou hodnotu 1 W uvedenou v nařizení EU. Když měření porovnáme s prahovou hodnotou 0,5 W, která je určena pro rok 2013, toto číslo se zvýší na 41,5 %, i když výrobky testované v roce 2009 nemusí nutně splňovat požadavky pro rok 2013,

- při analýze přesnosti měření byla zjištěna průměrná chyba asi 12 %, zatímco standardní odchylka byla zjištěna na úrovni asi 20 %. To znamená, že je potřeba zlepšit metodu měření v obchodech.

Tabulka 6: Výsledky projektu SELINA pro spotřebu energie ve vypnutém stavu

Kategorie výrobku	Počet měření	Spotřeba energie			Statistika		
		Minimum (W)	Maximum (W)	Průměr (W)	25 % (W)	50 % (W)	75 % (W)
Osobní péče	216	0	2,37	0,25	0	0,05	0,35
Telefonie	14	0,09	1,12	0,55	0,15	0,66	0,84
Počítače	412	0	8,48	0,86	0,41	0,57	0,83
Set-top-boxy	17	0	0,8	0,1	0	0	0,1
Vaření- krájení	356	0	4,09	0,18	0	0,05	0,11
DVD/VCR	54	0	3,96	0,51	0	0,1	0,82
Hlavní spotřebiče	625	0	7,87	0,33	0,06	0,09	0,2
Audio	181	0	14,87	1,11	0	0,52	1,14
Energie	1	1,45	1,45	1,45	1,45	1,45	1,45
Zobrazovací technologie	154	0	8,42	0,52	0,18	0,3	0,48
Vaření	454	0	3,41	0,22	0	0	0,03
Vnější zdroje napájení	62	0,02	12,87	0,56	0,17	0,22	0,36
Stavba & infrastruktura	31	0	1,07	0,04	0	0	0
Systémy vzduchotechniky	96	0	2,89	0,33	0	0	0
Osvětlení	18	0,28	19,73	3,7	0,33	0,94	5,02
Čištění	119	0	1,24	0,12	0	0	0
Internet	3	1,19	15,03	6,06	1,19	1,95	15,03
Monitory	644	0	7,97	0,46	0,12	0,26	0,5

<http://www.selina-project.eu/index.cfm?item=results>

4.4.3 Projekt TOP-TEN

Projekt TOP TEN je mezinárodní program pro vytvoření dynamického systému referenčních kritérií pro většinu energeticky účinných výrobků. Projekt byl spuštěn ve Švýcarsku v roce 2000, a od té doby bylo spuštěno 16 dalších národních internetových stránek, 14 z nich v rámci projektů Euro-Topten a Euro-Topten Plus, které spadají pod Program Inteligentní energie - Evropa. V říjnu 2010 byly spuštěny také projekty Topten China a Topten USA.

Topten je na zákazníky orientovaná internetová stránka s možností vyhledávání, která obsahuje aktuální seznam nejúspornějších spotřebičů různých kategorií. Základními hodnotícími kritérii jsou: energetická účinnost, dopad na životní prostředí, zdraví a kvalitu. Jako komunikační nástroj pomáhá spotřebitelům ukázat, co mohou sami udělat pro snížení negativního dopadu výrobků na životní prostředí. Internetová stránka: www.topten.info slouží jako portál k jednotlivým národním stránkám zemí, které se projektu účastní. Vedle poskytování informací spotřebitelům je cílem programu i vypracovávat na základě přehledu o trhu s vysoce energeticky účinnými výrobky politická doporučení a také ovlivňovat výrobce.

Původně se projekt Topten soustředil na technické parametry výrobků za účelem zvýšení povědomí spotřebitelů o potenciálních možnostech energetických úspor. V současné době jsou na internetových stránkách www.topten.eu představovány aktuálně energeticky nejúčinnější výrobky různých kategorií spolu s informací, ve kterých zemích se dají koupit. Tabulka 7 znázorňuje parametry osmi nejlepších praček v Evropě tak, jak byly v květnu 2011 prezentovány na internetových stránkách projektu Topten. Značky výrobců zde nejsou uvedeny. (V originální tabulce uvedeny jsou).

Tabulka 7: Nejlepší pračky v Evropě v květnu 2011 podle internetových stránek Top Ten

Značka								
Model	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	M8
Výdaje na energii a vodu (€/15 let)	787	787	787	787	787	787	880	880
Kapacita (kg)	7	7	7	7	7	7	8	8
Energetická třída	A+++	A+++	A+++	A+++	A+++	A+++	A+++	A+++
Index energetické účinnosti	41,9	41,9	41,9	41,9	41,9	41,9	42,5	42,5
Třída účinnosti odštěďování	A	A	A	A	A	A	A	A
Spotřeba energie (kWh/rok)	160	160	160	160	160	160	182	182
Spotřeba energie (kWh/prací cyklus)	0,8 / 0,66 / 0,58	0,8 / 0,66 / 0,58	0,8 / 0,66 / 0,58	0,8 / 0,66 / 0,58	0,8 / 0,66 / 0,58	0,8 / 0,66 / 0,58	0,91 / 0,76 / 0,66	0,91 / 0,76 / 0,66
Spotřeba vody (litry/rok)	10.780	10.780	10.780	10.780	10.780	10.780	11.880	11.880
Délka trvání programu (min)	179 / 149 / 119	179 / 149 / 119	179 / 149 / 119	179 / 149 / 119	179 / 149 / 119	179 / 149 / 119	179 / 149 / 119	179 / 149 / 119
Spotřeba energie v pohotovostním režimu/ve vypnutém stavu (W)	0,75 / 0,2	0,75 / 0,35	1,0 / 0,35	1,0 / 0,35	1,0 / 0,35	1,5 / 0,15	1,5 / 0,2	2,25 / 0,15
Maximální otáčky (za minutu)	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600
20° C program pro bavlnu	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano
Přívod na teplou/dešťovou vodou	ne / ne	ne / ne	ne / ne	ne / ne	ano/ano	ne / ne	ne / ne	ne / ne
Hluk (dB(A)) praní/odštěďování	49 / 74	49 / 74	49 / 74	49 / 74	49 / 74	48 / 73	48 / 73	48 / 73
Dostupnost v jednotlivých zemích	na požádání	na požádání	na požádání	na požádání	na požádání	na požádání	na požádání	na požádání

4.5 Zkušenosti ze zemí, které nejsou součástí EU

Otázky stanovení značení a ověřování jeho shody s platnou legislativou jsou společně pro všechny země. Některé zkušenosti pocházejí z mimoevropských zemí.

Ministerstvo energetiky USA (DOE) a americká Agentura pro ochranu životního prostředí (Environmental Protection Agency – EPA) spustily do konce roku 2010 pilotní program pro testování shody spotřebičů Energy Star. Měly v plánu zveřejnit názvy produktů, které v testech neuspěly. Na jaře 2011 ministerstvo a EPA vznesly

návrh na pokračování zkušebních programů. Následující dokumenty jsou dostupné k nahlédnutí:

- výsledky pilotního programu ze srpna 2010 (v angličtině):
http://apps1.eere.energy.gov/buildings/publications/pdfs/corporate/ns/webinar_energystar_testing_20100824.pdf
- často kladené dotazy ohledně pilotního programu, prosinec 2010 (v angličtině):
www1.eere.energy.gov/buildings/appliance_standards/pdfs/faq_final_december-2010.pdf
- návrh na dva nové ověřovací a zkušební programy z dubna 2011, otevřen pro komentáře zúčastněných stran do 9. května 2011 (v angličtině):
  - www1.eere.energy.gov/buildings/appliance_standards/energy_star_testing_verification.html
  - www1.eere.energy.gov/buildings/appliance_standards/pdfs/estar_verification_process.pdf

V roce 1991 zahájil v Austrálii tzv. výbor E3 (vytvořený zástupci Commonwealthu, států a regionů) "kontrolně-zkušební" program, jehož cílem je zajistit shodné značení s minimálními nároky na efektivitu a legislativu značení. Každý rok se dvoustupňovou metodou testuje zhruba 100 výrobků. Proces ověřování žádosti výrobce začíná "screeningovým testem" jednoho vzorku výrobku. Pokud by výrobek během tohoto testu neuspěl v některém z platných kritérií, testem neprojde a bude předán k dalšímu prozkoumání podle příslušných pravidel. Po screeningovém testu mají dodavatelé výrobků, které testem neprošly, možnost nechat otestovat další vzorky výrobku v rámci procesu známého jako "dvoustupňová kontrolní zkouška", nebo se rozhodnou přijmout původní výsledky testů. Celý proces je včetně tolerancí podrobně popsán v dokumentu "Administrativní pokyny" (ke stažení na adrese: www.energyrating.gov.au/admin-guidelines.html) a definuje postupy, které jsou běžně uplatňovány v rámci administrativy ověřovacího programu.

Systém financování je pro zajímavost následující: stupeň 1 je financován regulačním orgánem; pokud produkt neuspěje, dodavatel financuje následující stupeň 2, a pokud produkt selže i v tomto 2. stupni, financuje dodavatel celý proces testování. Výbor E3 také hradí náklady na testy provedené na základě objednávky konkurence v akreditovaných laboratořích v případě, že daný produkt neuspěje. Více informací najdete na: www.energyrating.gov.au/checktest.html.

5. ZÁVĚR

V posledních deseti letech se kontrola trhu bohužel rozvinula pouze v některých členských státech a ve většině případů nepokračuje. Počínaje rokem 2009 začala Evropská komise podporovat některé celoevropské akce, a to prostřednictvím financování konkrétních projektů v rámci programu Inteligentní energie - Evropa (IEE). Byla také založena zvláštní skupina ADCO (administrativní spolupráce) pro ekodesign, jak je stanoveno v nařízení 765/2008/ES.

Důležitost a potřeba silné kontroly je patrná ze všech prezentovaných případů: v nekontrolovaném tržním prostředí vede ekonomický a konkurenční tlak k (relativně) málo efektivním výrobkům, protože cílem výrobců/dovozců je udržet si podíl na trhu.

Ovšem k zajištění rovných podmínek pro všechny účastníky a bez narušení trhu by měla verifikace probíhat jasným, transparentním a přesným postupem, měla by být stanovena buď v samotných právních předpisech (jako v EU) nebo v průvodních postupech (jako tzv. australské "administrativní pokyny") a měla by být k dispozici všem zúčastněným stranám. V této souvislosti stojí za zmínku, že v některých z popsaných případů (kromě dánského příkladu a projektu ATLETE) zahrnoval ověřovací proces pouze první stupeň, kvůli nedostatku času a zdrojů. Navíc přinejmenším v některých případech byl proces ověřování omezen pouze na část parametrů, přestože těm, které jsou z hlediska energetické účinnosti považovány za nejdůležitější. Kromě toho nebyly zveřejněny nevyhovující výrobky (kromě projektů financovaných IEE). Z akcí podporovaných národními orgány pro kontrolu trhu byly zveřejněny testované modely a jejich dodavatelé pouze v Austrálii.

Nedávné výsledky projektu ATLETE ukázaly, že dvoustupňový ověřovací proces stanovený legislativou EU o energetickém štítkování je nejen prokazatelný, technicky proveditelný a ekonomicky přijatelný, ale že absence shody s platnými předpisy může spočívat v méně patrných parametrech: v případě lednic a mrazáků to jsou parametry jako "doba náběhu teploty" a "mrazicí výkon", které se kontrolovaly velmi zřídka.

Závěrem lze shrnout doporučení pro definování a provádění účinného ověřovacího procesu pro právní předpisy EU v oblasti domácích spotřebičů:

- stanovit jasný, transparentní a přesný proces, který by byl zveřejněn pro všechny tržní subjekty a řádně sledován národním orgánem pro kontrolu trhu. Ten by měl zahrnovat (výčet není úplný):
  - použití vhodné měřicí metody a zkušebních podmínek
  - možnost dvoustupňového procesu ověřování, jak je stanoveno v příslušných opatřeních EU v oblasti označování energetickými štítky/ekodesignu
  - ověření všech parametrů vyžadovaných v právních předpisech, přičemž všechny parametry mají při posuzování souladu s legislativou stejnou důležitost
  - v případě neúspěchu v prvním stupni by měl dodavatel mít možnost buď akceptovat výsledky a zjednat okamžitou nápravu nebo možnost testování ve fázi druhého stupně
  - v případě neúspěchu na stupni 1 prověření možnosti vadného nebo poškozeného vzorku;
- předvídat a podporovat jednání s dodavatelem o možných důvodech neúspěchu: informace o příčině neúspěchu je stejně důležitá jako identifikace nevyhovujících výrobků. To může vést ke změně nejednoznačných zkušebních podmínek, k odhalení

problémů ve výrobní lince, v součástce produktu nebo ve zkušebních laboratorních přístrojích;

- definovat postupné a včasné provedení nápravných opatření, která má provést národní orgán pro kontrolu trhu. Tyto kroky by měly následovat vždy po identifikaci nevyhovujícího výrobku a měly by zahrnovat kontaktování dodavatele v tom smyslu, aby opravil dokumentaci produktu. Dále - v případě, že je to nutné - uložit sankce a postihy (účinné, přiměřené a varovné), které mohou vést až k povinnosti odstranit nevyhovující produkt(y) z trhu;
- nastavit "pracovní plán" pro kontrolu trhu, který musí být oznámen všem tržním subjektům, a zveřejnit návrh, v rámci něhož bude řečeno, že žádné produkty nebudou opomenuty a že tržní kontrola je rutinní akcí a není nijak výjimečná.

ODKAZY

1. Fraunhofer ISI, “Evaluating the Implementation of the Energy Consumption Labelling Ordinance”, Executive Summary, Research Project on behalf of the German Federal Ministry of Economics and Technology, č. 28/00, březen 2001.
2. The Swedish Energy Agency, Ten Years of Energy Labelling of Domestic Appliances 1995–2005, ER 2006:18.
3. BIS - Department for Business, Innovation and Skills, NEW LEGISLATIVE FRAMEWORK, The General National Market Surveillance Programme for the United Kingdom – 2011, prosinec 2010.
4. Annual Report 2007 Report on the work of Energy Labelling Denmark on checking energy labelling of household appliances, air- conditioning systems and household lamps in Denmark, Energy Labelling Denmark, 2008.
5. Annual Report 2008, Report on the work of Energy Labelling Denmark on checking energy labelling of household appliances, air conditioning systems and household lamps in Denmark, Energy Labelling Denmark, 2009.
6. Nicola King, Market Transformation Programme, 2005 Energy Label Compliance Testing Post-Consultation Report, září 2005. [Poznámka: vzhledem k probíhající rekonstrukci internetových stránek britského ministerstva pro životní prostředí, výživu a rozvoj venkova nelze momentálně dokument stáhnout].

Další informace pro ČR:

SEVEN, Středisko pro efektivní využívání energie, o.p.s.

www.svn.cz

Další informace o projektu ‘Come On Labels’ a jeho výsledcích jsou zveřejněny na:

www.come-on-labels.eu